

ABONAMENTUL:

Un an	120 L
6 luni	60 L
3 luni	30 L

Tribuna Nouă

Redacția str.
Românului 18
Administrația:
Piața Avram
Iancu 7.
Arad.

Organ al Partidului Național-Liberal.

Anul VII. — Nr. 1

Apare de două ori pe lună sub conducerea unui comitet

Arad, 1 Ianuarie 1930.

Să-i facem răspunzători!

Impozantele congrese liberale din întreaga țară constituiesc prima strălucită etapă în acțiunea de răsturnare a guvernului, pe care partidul Național-Liberal, veșnic și neadormit străjer al binelui țării și al dinastiei române, a întreprins-o pentru mântuirea noastră a tuturor.

Zecile de mii de delegați veniți la întrunire din toate comunele județelor în ciuda presiunilor administrației și a teroarei hoardelor de voinici, dovedesc nu numai că țărănul român are pururea trează conștiința lui cetățenească, dar dovedesc îndeosebi că jaful și dezastrul acestui regim nenorocit, a lovit și lovește în ei.

Birurile ruinătoare pe cari acest guvern le-a aruncat asupra tuturor claselor sociale din această țară și în special asupra țărânilor care e silită să-și vândă grâul și porumbul pe un pret pe care tot nepriceperea acestui guvern l-a fixat în batjocură, toate astea au făcut ca murmurul nemulțumirii și al dreptei revolte să-și facă drum până la cei cari în palate nou cumpărate își clocesc beția demagogiei care i-a adus la cărmă.

Mulțimea înșelată de cei cari în opoziție nu-și cântăresc făgăduiele, dar cari imediat ce s'au văzut ajunși la putere și-au uitat toate promisiunile, mulțimea mințită se îndreaptă astăzi cu iubire și cu rugăminti de îndreptare spre partidul liberal, care nu prin făgăduieli deșarte ci prin fapte a scris cele mai glorioase pagini din istoria acestei țări.

În fața dezastrului pe care numai nepriceperea guvernului l-a provocat dl Maniu declară „acesta este guvernul scadențelor”
Intrebăm pe d-l Maniu:

— Cum poate să fie vorba de scadențe atunci când acest guvern și-a luat întreaga răspundere a situației, îndepărțând astfel ideea unui guvern național?
Cum se poate?

Nu este oare aceasta declarația falimentului acestui regim? Nu se putea explica altfel graba pe care a avut-o acest guvern de a veni la putere decât gândindu-ne la cei zece ani de opoziție când d-l Maniu și oamenii săi nu aveau ce să mănânce. Numai astfel pricepem de ce și nea partidul național țărănesc ca să ar provocând dezastrul general, să vie la putere.

Asta este principala lor vină. Nepriceperea și patima lor sunt celelalte.

Dar acum în ceasul al doisprezecelea al mizeriei naționale, mulțimea înșelată și întreaga această țară târâtă în noroi are dreptul și datoria să ceară alungarea lor.

Și mai are dreptul să-i facă răspunzători.

Până la unul, fiecare om al acestui regim, va trebui să-și

ispășească vina mizeriei în care ne sbatem.

Și dacă o Regență băntuită de fantoma unui prinț rămâne neputincioasă din cauza șantagiului prin care acest guvern o terorizează, noi, cetățenii conștienți, avem sfânta datorie să alungăm în ultimul moment acest guvern al prostiei, ilegalității și al urii.

Aurelian

An nou mai fericit,

dorim pe această cale colaboratorilor, prietenilor și tuturor cititorilor noștri.

Poporul să nu uite că fericirea lui și a țării întregi o hotărăște el atunci când este chemat în fața urnei. Partidul Național-Liberal nu v'a mințit și nu v'a înșelat, el v'a dat sufragiul universal.

Votați întodeauna linia dreaptă și drum al binelui și al progresului și veți avea un mai fericit decât acesta care trece.

Ce ne-a dat d. Maniu de anul nou?

1. Biruri înzecite pentruca membrii guvernului să aibă capital suficient în vederea viitoarei și îndelungatei opoziții la care se așteaptă.
2. Bunde de voinici cari desnodând spinările alegătorilor să-i îndrumeze spre adevărata democrație.
3. Preturi de batjocură pentru grâu și porumb, întru împlinirea făgăduielor din opoziție.
4. Concedierile în timpul erno și pensionările tuturor funcționarilor cari nu sunt național-țărăniști, pentru ca România să-și dea seama și să se bucure din plin din acest sfânt regim al demagogiei și al ilegalității.
5. Legea circulației bunurilor prin care se distruge opera reformei agrare și care lasă posibilitatea cea mai largă elementului străin să acapareze pământul țărănilor români spre a-i face din nou robi pe pământul lor.
6. Creditul Agricol prin care străinii să dea împrumuturi țărănilor (fereste-te de ban strein și de cui strein în casă!) ca apoi să le întărească casa și pământul și să-i lase pe drumuri.
7. Inchiderea școlilor și darea afară a învățătorilor pentru ca poporul să rămâie și pe mai departe cu mîntea în întunec și să rabde astfel și pe mai departe toate silniciile și jafurile guvernului național țărănesc.
8. Un proiect de lege pentru sugrumarea presei, în scopul mărturisit ca poporul să nu afle ticăloșiile pe cari le săvârșește. Și încă multe altele.

Ce vom da noi d-lui Maniu de anul nou?

Asta o va vedea în viitoarele alegeri comunale și județene.
Aurelian.

Cadourile de anul nou.

„Bucuriile” cari ne așteaptă.

Guvernul „fericirii naționale” și-a epuizat toate formulele amăgirii opiniei publice, după cum a renunțat la toate prorociile mincinoase ale revărsărilor de mană financiară în viața poporului necăjit.

Întă-ne în preajma aplicării noului buget, pe care nu-l putem

caracteriza mai bine, decât denumindu-l „*buget de risipă*”.

Pe de-o parte risipă destrăbălată a banului public, pentru că pătuirea partizanilor, pentru aplicarea unor reforme pripite, — iar pe de alta, o deslănțuire de *urgie fiscală* sălbatic concepută și primejdios legiferată, care amenință

să distrugă comerțul și economia națională.

Am făcut împrumut, am stabilit, am amanetat, am adoptat față de finanța internațională politică de „sărut-mână”. am văzut pe d. Madgiaru benchetuind la Londra și plătindu-și sărbătorirea cu concesiuni oneroase din partea statului, în sfârșit țara a suportat toate urmările unei guvernări naționale țărăniști, în speranța unei realizări a unei justificări măcar...

Nici abundență, nici ordine, nici legalitate, nimic din ademenirile demagogiei de ieri. Cărmuirea d-lui Maniu a adus numai distrugere și anarhie, numai sărăcie, banditisme, atentate și jăcmăneli „voinicești” sau tăhăhărești — e tot una.

Dar să trecem la fapte, ca să nu fim învinuși că am învelit-o cu învâniea irazorilor.

Cu începerea de la 1 Ianuarie urgia fiscală va spori cu toate amărăciunile obștești.

1. Reînnoirea tuturor impozitelor provizorii dela 1 Iulie a. c. (majorarea cu 10%) cari trebuiau să ia sfârșit la 31 Decembrie a. c.
2. Sporirea taxei de consumație pe gaz și de toate produsele petrolifere.
3. Scumpirea chibriturilor cu 25%, mărindu-se prețul cutiei la 2 lei 50 deocamdată.
4. Scumpirea scrisorilor cu 15%, mărind taxa de la 5 25 la 6 lei.
5. Dublarea impozitelor profesioniștilor libere ca: doctori, avocați, etc.
6. Sporirea chirilor prin desființarea scutirii de taxe a locuințelor noi.
7. Mărirea impozitelor pe lux și cifra de afaceri.
8. Taxa pe vagoanele de cereale pentru șoselele de stat.
9. Taxa autobuzelor, pe cauciucuri, uleiuri, etc., pentru șoselele de stat.
10. Scumpirea tarifului trenurilor cu 5%.
11. Impozit de 10% pe prima de scumpete a funcționarilor.
12. Reducerea înlesnirilor pe C. F. R., pentru funcționari și familiile lor.
13. Taxa de 8% pe chiria caselor pentru prestație.
14. Taxa de 50 lei pe hectarul de pământ, pentru prestație.
15. Taxa de 5% pe venitul comercial și industrial pentru prestație.
16. Taxa de 3% pe venitul profesional pentru prestație.
17. Taxa de 1% pe salarii și pensii pentru prestație.
18. Carnetul de contribuabil și amenzile fiscale.

Ne e teamă că ciclul a rămas neîncheiat, și că după noi „risipe”, vor urma noi constrângeri.

Cuvinte pentru frăția româno-maghiară

Știut este că nimenea nu poate fi forțat să fie sau să devină cetățeanul vreunei țări. Este liberul arbitru acela, astăzi indeosebi, care determină pe un individ să devie dacă nu este sau să renunțe dacă este supusul României.

Vorbesc pentru unguri și în special pentru d-nii Gyarfaș și Pareț, cari găsește că minoritățile maghiare din România au ajuns la limita suferinței și al răbdării.

Dacă vor pleca întocmai ca Evreii din Egipt, nu noi vom fi aceia cari să-i urmărim până dincolo de Mare, pentru ai aduce înapoi.

Vor fi buni plecați.

Celor cari rămân le cerem foarte puțin: loialitate pentru țara în care trăesc.

Dar nu asta m'a îndemnat să scriu aceste rânduri.

Vreau să fac o constatare și vreau să lovesc, așa cum se cuvine, în fața unui ipocrit.

Constată că acest popor maghiar care prin reprezentanții lui de ieri a exercitat cea mai grozavă teroare și asuprire asupra diverselor seminții cari populau Ungaria veche, al cărui acțiune de ură șovină și desnaționalizare sinică va rămâne un neperitor monument de imbecilitate și degradare umană, acest popor prin aceiași reprezentanți găsește astăzi cele mai îndușetoare acorduri de umanitară iubire între oameni.

E ciudat.

Dar urmăriți activitatea parlamentară a aleșilor acestui popor, urmăriți declarațiunile, scrierile, conversațiunile lor, a călăilor de ieri și veți găsi că fiecare are drept nobil ideal al vieții iubirea de oameni și că scopul sacru pentru care se jertesc este consolidarea frăției(?) româno-maghiare.

Pentru ce?

De ce vreau călăii de ieri să fie propovăduitorii iubirii de astăzi? De ce se batjocoresc pe ei inșiși și de ce ne batjocoresc și pe noi?

Ei știu prea bine că în sufletul lor *ne urăsc* și știu prea bine că noi n'am uitat încă trecutul, că sunt încă calde mormintele martirilor neamului nostru.

Ce vor atunci?

Și cu toate astea noi nu urâm poporul maghiar. Nu-l urâm pentru că nici în trecut și nici astăzi el nu a avut și nu are nimic comun cu toți Bărbășii, Stauberii, Schillii, Hofmanii, Mailathii, Engelhartii, Zimmermannii, Lihtingerii, Sulicii, și alte mii de renegați nemți, evrei, croați, sârbi, români, etc., cari l'au dus la dezastrul din trecut și cari îl duc și astăzi pe aceiași cale.

Și iarăș noi nu căutăm pe această cale să apropiem sau să îndepărtăm simpatiile masei maghiare de partidul Național-Liberal. Departe de noi intenția să lingușim și să promitem ceace nu se poate îndeplini.

Ne-ar fi rușine să urmărim exemplul prefectului Iustin Marșeu. Noi nu lingușim pentru că poporul maghiar nu are nevoie să fie lingușit și nu promitem absurdități pentru că iarăș poporul maghiar înțelege prea bine ceace în mod

logic se poate sau nu se poate îndeplini.

*

În fruntea conducătorilor poporului maghiar, dar cari, de fapt nu au nimic comun cu acest popor, șade bătrânul ipocrit Bărbăș Bela.

Într'un articol intitulat „*Domnilor mari ai României Mari!*” acest bătrân (bătrânii câte odată cad în mintea copiilor și chiar mai jos) crede a cunoaște că cultura României-Mari a rămas cea de pe vremea lui Cuza și că pe acest țărâm țara noastră dă tot înapoi ca racul. Constată că FOARTE PUȚINII oameni culti ai românilor sunt încerați în lupte de partid spre marea nenorocire a minoritarilor, și cu inima strânsă de durere vede că frumoasa *Mare-Românie creată și admisă în rândul statelor europene prin BUNĂVOINȚA tratatelor de pace* este împărțită în atâtea tabere politice încât (din cauza bătrânețelor desigur) nici nu le-ar putea număra. Nu se miră că România nu are și nu a avut nici un bărbat mai de seamă căci doar a fost și este o țară *inapoiată* și că numai bărbății din *Ardealul rupt Ungariei*, acei cari s'au adăpat la cultura(?) maghiară, numai aceia sunt cu adevărat oameni de Stat, culti (sic Maniu), cinstiți (sic Bocu), valoroși (sic Mihai Popovici) și morali (sic Vaida). Aceștia au fost crescuți în cultura(?) și bunele moravuri(?) maghiare.

În altă parte acest bătrân pioner al iubirii între oameni amintește următoarea strofă a unui clasic poet maghiar, cu scopul ca și noi românii s'o învățăm și să-i urmăm povața:

*Minden ország támasza
Talpköve: a tiszta erkölcs
A mély ha elvész, Roma
Ledől s rabigába görnyed*

„ceace înseamnă că toate țările cari nu vreau să cadă ca și Roma să a-bă la temelie morala curată și iubirea etc.

Noi mulțumim d-lui Barabás și-l asigurăm că am urma povața iubirii de aproape, dacă în sufletele noastre n'ar răsuna vesurile unui alt poet clasic (1891) și tot maghiar, care după ce aseamănă pe *Valahi* cu viermele care roade; zice:

*Sults le rijuk, a férgekre
Egésd öket, zuzd izekre
A közönynek legyen vége
Pusztulon ki
A magyarság ellensége*

„ceace înseamnă să lovească, să ardă și să sdrobească sub picioare pe toți virmii și să piară astfel un dușman al ungarilor.

Ce are de zis d-l Barabás?

*

Cu o duioșle specific post-belico-maghiară acest bătrân ipocrit dă sfaturi de îndreptare *inapoiatului în cultură* popor românesc și găsește că mai este timp pentru o nouă orientare, cu dragoste pentru minoritățile maghiare etc.

Până acii!

Ajungă atâtea prefăcătorie, atâtea reacredință, atâtea insulte, și atâtea enciclopedică ignoranță cu privire la neamul românesc. Să

privească Bărbășii României la stăria din Unguria.

Privească un regim reacționar, privească mijloacele inquisitoriale prin cari acel regim se menține, privească poporul care geme sub jugul unui guvernator feudal și privească minoritățile suprimate din Ungaria.

Nu este oare România pământul făgăduinței pentru unguri? Unde poate oare d. Barabás și ceilalți să injure România și neamul românesc, mai bine și mai liber ca în România?

Unde poate d. Barabás să insulte țara care îi tolerează fără să infunde pușcări de la Vaș sau Seghedin?

Atunci ce îl neliniștește sau supără?

Cultura românească? N'a cunoscut niciodată adevărata cultură românească și nici comorile ascunse în sufletele țărănilor români, căci altfel cu siguranță i-ar fi rușine că e ungar.

Libertatea de a face politică? Sufragiul universal? Libertatea de intruire? Libertatea presei? Democrația?

Poate

Criza financiară și impozitele? Ele sunt rezultatul unui an de guvernare al bărbăților culti (sic Maniu) cinstiți (sic Bocu) valoroși (sic M. Popovici) morali (sic Vaida), inteligenți (sic Voicu Nițescu) competenți (sic Vlad), echilibrați (sic Cicio Pop) etc. cari s'au adăpat la *cultura și moralitatea* maghiară și cari acum ilustrează și dau dovadă de această cultură și această moralitate.

Cultura maghiară are ocaziune să se manifeste astăzi în două țări europene. În Ungaria prin tirania medievală a familiei Horty-Bethien și în România prin dezastrul familiei Maniu Vaida-Popovici.

E un succes.

Dar în privința asta popoarele își au oamenii pe cari îi merită.

Să le trăiască.

Să le trăiască până atunci până ce aceste popoare nu vor fi în stare să le scuture jugul și să-și conducă singure destinul.

*

Ca să sfârșesc voi aminti cuvintele prin cari sfârșește Barabás Bela: „Dacă aș judeca situațiunea politică nebuloasă (din România = țară inapoiată N. R) cu pornirea unui ungar ce sunt, aș zice: — Voi mari români, rupeți-vă în dinți, bateți-vă, spargeți-vă capetele, eu mă bucur de dezastrul vostru.” etc...

Prin urmare iată că un adevărat ungar nu dorește și nu poate dori altceva decât peirea noastră.

Atunci pentru ce propaganda umanitară?

Și pentru ce frăția româno-maghiară?

A.

Cețiți și răspândiți ziarul
„Tribuna Nouă“!

Ofensiva culturală

Partidul național-liberal, care a fost dela primele lui manifestări politice până azi, adică trei sferturi de veac, exponentul marilor interese de stat și românești, a făcut din întărirea și promovarea culturii un punct de program cu stăruință urmărit. El a înțeles că cultura este factorul primordial de susținerea națională, și că unul din comandamentele politice cele mai obligatorii pentru un partid politic, înțeles ca instrument de realizare a intereselor mari și permanente, este acela al organizării școlilor și răspândirii lumii în straturi cât mai largi.

În trecutul lui, partidul liberal își face o cinste din a cita numele celor cari au luat o parte efectivă în îndrumarea energilor românești pe drumul luminării minții. Ion Brătianu, considera chiar în primele momente ale constituției statului român modern, școala ca un factor de întărire națională.

Dimitrie Sturdza și Spiru Haret rămân înscrși în istoria culturală a poporului nostru ca personalități ce și-au legat numele de organizarea și progresul școlii românești.

Această operă a marilor înalțași, se continuă apoi prin d-nii Duca și dr. Anghelescu, cari lucrează în cadrul unui ideal cultural, atât de înălțător formulat de marele Ion I. C. Brătianu în cuvântarea prin care ofensiva culturală se înscrie ca o obligație de execuție și înfăptuire, în programul recent al partidului nostru.

Cu conștiința vie a necesităților unui stat modern, și cu intuiția că nu putem nici să ne apărăm în afară fără o cultură cât mai vie și mai răspândită, fruntașii partidului liberal au făcut astfel din întărirea și progresul școlii o politică de stat și o directivă urmată cu hotărârea ce însoțește totdeauna convingerile serioase și adânc gândite.

Iată de ce nu putem împărtăși părerile acelora cari susțin că școlile nu sunt cauză civilizată, ci dimpotrivă că civilizația creiază școlile.

Desigur că școala singură nu poate să creze întreaga civilizație dar pentru înfăptuirea acestui grad de civilizație, nu credem că trebuie să începem a lucra mai întâi șoselele fără a ne gândi la luminarea sufletelor.

Ni se pare cu desăvârșire greșit să ni se spună că este posibilă civilizația concomitentă cu analfabetismul într'o țară.

Este după părerea noastră o concepție în genere medievală—adică potrivită timpurilor de obscurantism—ca să se nege omenirii de azi dreptul de-a se folosi de toate cuceririle trecutului, de-a învăța din experiența popoarelor cari au trăit înaintea noastră, și de a tăia astfel firul de continuitate între trecut și prezent!

Dar dacă localisăm aceste opinii la situația țării noastre de acum, ele apar și mai evident contrare intereselor naționale și deci cu atât mai regretabilă ignorarea situației reale a statului nostru, după întregirea națională. Dacă opera de luminare și de organizare a școlilor nu s'ar fi făcut cu atâtea cunoscută intensitate sub guvernele liberale dela răscol încoace, am fi continuat să avem 42% de analfabeți în Vechiul Regat, 40% în Ardeal, 60% în Bucovina și 94% în Basarabia! Ar fi fost oare o politică cuminte a nu înființa cât mai multe școli în Basa-

(Continuare în pag. IV)

Programul partidului Național-Liberal

Indrumările d-lui Vintilă Brătianu către organizațiile județene.

În vederea alcătuirii programului viitoarei activități a partidului liberal, a apărut o broșură conținând îndrumările date de comitetul executiv al partidului către organizațiile județene și având ca prefață o scrisoare a d-lui Vintilă Brătianu adresată președinților acestor organizații.

Problema Monarhică.

În această scrisoare șeful partidului liberal spune că scopul broșurii este să contribuie la întărirea conștiinței unitare a partidului, și să servească la „luminarea opiniei publice și la educarea votului obștesc în ajutorul cărora avem dreptul să nădăjduim pentru triumful acțiunii noastre”.

În continuare, d. Brătianu cere comitetelor județene să discute conținutul broșurii, și să facă propuneri pentru congresul liberal, ce va avea loc în primele luni ale anului.

Observațiile trebuiesc trimise până la 15 Ianuarie.

Cu toate că nu este vorba de un program complet și definitiv întocmit, ci de niște îndrumări, care urmează să fie puse în discuția organizațiilor partidului, ca și a întregii opinii publice, cuprinsul lor este important, prin modul cum se tratează și se expun toate problemele politice noastre de stat. Este un foarte bun procedeu, ca partidele de guvernământ, să-și fixeze punctul lor de vedere, atât în politica externă, cât și în cea internă, să definească în mod clar, care este politica lor și care sunt soluțiile ce le cred mai indicate de a fi aplicate, atunci când vor fi chemate să conducă treburile statului.

După ce se constată că regimul monarhic asigură continuitatea și dă în același timp poporului român putința de a se ridica și propăși în libertate, programul precizează că interesele superioare ale statului și națiunii impun respectarea testamentului ce ni l-a lăsat, spre executare, marele Rege, Ferdinand I.

După ce se reamintesc incidentele și faptele petrecute acum un an și ceva la Londra, cari au dovedit și după moartea Regelui Ferdinand, că „fostul Principe Moștenitor spulbera și ultimele iluzii în putința de a împlini sarcina ce îi fusese odinioară încredințată, se spune în acest program:

„Nu am amintit de această dureroasă chestiune, rămasă pentru totdeauna închisă pentru toată suflarea românească, credincioasă monarhiei și testamentului Regelui Ferdinand, decât fiindcă, print'o greșală a factorilor constituționali, s'a încredințat grija intereselor țării pe mâna acelor cari în patima lor politică, au căutat să se folosească chiar de elementele ce urmăresc destrămarea României Mari prin slăbirea simțământului monarhic.

Am nădăjduit zadarnic că o-

dată ce Înalta Regentă îi încredințase guvernul țării, partidul național-țărănist, jurând credință noului așezământ, va fi cinstit în jurământul depus. *Echivocul pe care a continuat să-l păstreze neîncetat și după venirea la guvern, legăturile continue pe care n'a încetat să le aibă; prin tot felul de agenți, cu fostul Principe moștenitor, prezența în majoritatea parlamentară a tuturor celor care urzesc împotriva regimului monarhic și în ultimele zile lovitura de stat făcută cu prilejul dispariției unuia dintre Înălții Regenți, arată cu prisosință respectul pe care partidul național-țărănist îl are față de jurământul depus și în același timp, la ce ne putem aștepta pe viitor dela acest partid, într'o chestiune vitală pentru consolidarea și propășirea României întregite.*

De aceia, ca susținători hotărâți al regimului monarhic, impus de interesele mari și permanente ale României și de ieri și de mâine, — ca singurul regim la adăpostul căruia se poate să-și îndeplinească mai departe rolul ce îi revine în răsăritul Europei — partidul național liberal, rămânând împreună cu toată suflarea românească recunoscător primilor săi Regi, trebuie să fie straja neadormită a așezământului său constituțional.

Acest regim nu se poate asigura, decât prin executarea neștirbită a testamentului Aceluia care a știut să fie, precum a spus: „mai întâi Rege și apoi părinte”.

Directivele politicii externe

Asupra directivelor politicii noastre externe se accentuează scopurile ei pacifice, necesitatea conservării situației dobândite prin tratate și menținerea aliaților cu statele amice:

„Grija apărării la Răsărit, Apus și Miază-zi, prin colaborarea cu Polonia, Mică Înțelegerere și Franța, pentru a putea conserva situațiunea dobândită prin tratate.

Aceste interese imediate nu trebuiesc însă să ne facă să uităm nevoia de a avea o politică cât mai concordantă cu politica engleză și italiană în Răsăritul mediteranean, sau să nu ținem seama de rolul pe care Germania, prin importanța ei, îl va avea din ce în ce mai mult în centrul Europei,

Față de țările vecine cu care voim să trăim în pace și să avem raporturi cât mai amicale, în cadrul arătat mai sus, nu trebuie să pierdem din vedere interesele speciale pe cari le avem în relațiunile din regiunea noastră.

Cu Jugoslavia, interesul păstrării și executării tratatelor, ne impune să ne coordonăm politica noastră față de Ungaria și de Bulgaria.

Un interes identic față de acest din urmă Regat, ne apropie de Grecia mai îndepărtată; nu trebuie uitat însă că ea înfățișează interese speciale în raporturile cu Turcia. România nu mai are interese contrare Turciei de azi, ci are unele nevoi de înțelegere, datorite strămtorilor, care rămân punct de sprijin al Turciei în Europa și interese econo-

mice pentru exportul său în Asia mică și bazinul oriental al Mediteranei. *Situația specială a României la Gurile Dunării, renașterea politică a Europei orientale și a Asiei occidentale dau prin regimul de libertate și de internaționalizare bine aplicat o importanță nouă politicii Dunării, pentru libertatea căreia România a luptat și în trecut.*

Din acest rezumat se vede că România urmărește o politică profund pacifică. Politică de conservare și de apărare a ei se concentrează în sforțările de a zădărnici încercările de destrămare ce s'ar face la hotarele noastre.

Aceasta politică cu caracter general, va fi, desigur, influențată de nouile tendințe economice de după război ale tuturor statelor.

Politica Apărării Naționale

În afară de alianțele de cari am vorbit programul partidului liberal mai preconizează: un regim de neutralitate pentru Dunăre (pentru care ar trebui să lupte și Bulgaria, tot atât de interesată), asigurarea libertății gurilor Dunării, apărarea coastelor maritime; asigurarea drumului prin strămtori.

Urmează apoi necesitatea înzestrării armatei, prin dezvoltarea industriei interne, spre a nu depinde nici de aliați comenzile de material de război.

Problema Administrativă

Programul partidului liberal recunoaște necesitatea descentralizării. Dar o vrea ulterior, după ce statul se va fi consolidat, și atunci când toate provinciile vor avea aceeași mentalitate. Astăzi, câtă vreme există reminiscențe particulariste, toată țara trebuie administrată unitar. Nu trebuie ca România Mare să reiasă din elementele ce o alcătuiesc, ci, din contra, din România Mare să ia viața elementelor ce o alcătuiesc.

Cu această ocazie îndrumările partidului liberal se pronunță contra preputului de vot dat femeilor, care trebuie să rămâne rezervat pentru mai târziu.

Planul de luptă este: întâiu trebuie abrogată legea de azi, apoi trebuie revenit la legea din 1925, amendată după experiența din ultimii patru ani și cu mai multă descentralizare de cât cuprinde aceasta.

Politica Minoritară

În această privință, îndrumările afirmă că partidul național-țărănesc a dat prea multă importanță chestiunii minorităților și a făcut prea multe promisiuni. Politică partidului liberal trebuie să fie aplicarea legii cultelor și a învățământului primar și a celui secundar, votate de liberali. În aceste limite minoritățile să fie convinse că propășirea lor e bine văzută de liberali.

Politica Financiară

— Colaborarea capitalului străin —
După ce se examinează politica urmată de guvernul actual, care a dat rezultate negative, se spune că partidul național-liberal va relua politica de bună gospodărie a cheituelilor și

a venitorilor, începută dela 1922 cu scopul de a spori belșugul cătățenilor; iar sarcinile impuse contribuabilului urmează să fie dictate numai de nevoile esențiale permanente ale țării, print'o justă repartizare a lor și prin întărirea vieții economice românești în toate ramurile de activitate.

În ce privește capitalul străin, partidul liberal, în toate întreprinderile economice, care nu sunt în legătură cu apărarea națională și nu condiționează funcționarea economiei naționale. „A fost întotdeauna și este și astăzi partizan al unei participări a capitalului străin asigurându-i toate înlesnirile necesare”.

Partidul național-liberal este de părere că se pot face exploatarea statului cu capitalul privat național și străin, — statul păstrându-și rolul de îndrumător.

Funcționarii și pensionarii Statului — Revizuirea —

Programul se ocupă, apoi, de viitoarea politică agrară, economică (industrie, comerț tranzit, regim vamal, transporturi); politica cultelor; problema culturală și sanitară.

În ce privește situația funcționarilor partidul național-liberal are o părere: „va revizui și va suprima din statutul funcționarilor, al legilor pentru organizarea corpurilor speciale și al legii pensilor, toate numirile, întocuirile și pensionările, abuzive de funcționari, precum și toate angușările de contracte”.

Problemele speciale ale noilor provincii

Urmează un capitol prin care se aduce la cunoștință noilor provincii cari sunt problemele lor speciale.

Basarabiei, îi recunoaște o singură lipsă obiectivă: căderea comunicație inferoară. Principala este că administrația Basarabiei a fost încredințată agenților Sovietetelor, contra cărora trebuie să ducă lupta elementele conștente.

Ardealului îi comunică, că a fost înșelat de partidul național, dar că acum începe să se trezească și să devie liberal; îi mai spune că vechea administrație era numai în aparență înșelat și că deci trebuie desrădăciată complet vechea mentalitate. Toți ardelenii, fie români, fie minoritari, au un singur interes, să nu mai fie regionalisti și să se solidarizeze cu vechiul regat.

Bucovinei îi spune că trebuie combătută acțiunea ucrainenilor și trebuie susținută administrația fondului religios.

Dobrogei noi i se spune că trebuie susținuți coloniștii, iar populația de altă naționalitate să afle că nu va putea propăși decât dacă va conviețui frățeste cu populația românească.

CONCLUZII

În 12 luni de guvernare, regimul național-țărănesc a făcut greșeli enorme, pe cari le enumără în 12 puncte. Statului îi trebuie însă o politică, pe care croșura liberală o rezumă tot în 12 puncte, deasemenea cunoscute.

Iar prin ultimele cuvinte, d. Brătianu arată care-i problema cea mai importantă din toate: apărarea regimului constituțional monarhic și democratic și restabilirea Regenției în drepturile ei.

Urmează o serie de anexe, dintre cari cea mai interesantă este memoriul înaintat de d. Vintilă Brătianu Regenței, în Octombrie 1928.

(Urmare din pag II)

rabia, Ardeal. ori în Bucovina, unde stăpânirile străine înlocuiesc școala firească a poporului român, cu școala ungurească, ruteană, germană ori rusească? Și ce fel de concepție „civilizatoare” ar fi aceea de a lăsa milioane de români în întunec, pe când populațiile minoritare au școli numeroase?

Să nu se uite că noi, ca stat tutelar al minorităților etnice, am fi rămas, fără „ofensiva culturală” greșit criticată cu 22 licee în vechiul Regat, cu 4 licee românești în Ardeal, cu 1 liceu cu trei secții în Bucovina și fără nici un liceu românesc în Basarabia pe când numai Ungurii aveau 52 licee în Ardeal! O „civilizație” care s'ar fi făcut singură, fără aportul școlii românești, ne apare astfel ca un miracol, dacă nu ca o ignorare a realităților în care trăim!

De altfel enormele sforțări materiale cari s'au făcut sub guvernul liberal, și care sunt tot atâtea momente de mândrie politică, apar cu totul în ritmul vieții de azi, când cheltuielile pentru școală, sunt socotite în toate țările „civilizate” ca imperioase și neamăuabile. Ar fi de ajuns să ne reamintim de atitudinea d-lui Tardieu care a înscris în anul acesta în bugetul Franței un miliard de franci pentru ajutorarea comunelor ca să și clădească școli primare, de 300 mil. franci pentru clădirea școlilor secundare, de alte 300 milioane de franci pentru clădirile universitare etc. pentru a ne da seama de obligațiile ce și impun conducătorii politicii din alte țări de a cere jertfe cât de mari pentru școli. Numai noi oare să ne singularisăm necrezând în eficacitatea „ofensivei culturale”, — noi, cari suntem moștenitori unor regimuri politice în care limba și cultura românească erau prigonite?

Ne păstrăm astfel credința că opera culturală în țara noastră și în faza actuală a statului român, este o puteratică și urgentă necesitate pentru care partidul liberal își face o cinste din a lupta cu o neclintită hotărâre.

V.

Ce e cu spitalul județean?

Din sursă demnă demnă de toată încrederea aflăm că, deși suntem în plină iarnă, spitalul județean din Arad nu este aprovizionat cu lemne:

Direcțiunea Spitalului a cerut la timp fondurile necesare spre a-și procura lemne pentru iarnă, însă de data aceasta Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale a răspuns, că aprovizionarea spitalului nu cade în sarcina sa, ci a județului.

Pe de altă parte Prefectura Județului Arad, sollicitată și ea în acest scop a răspuns că nu mai sunt fonduri disponibile în bugetul anului acesta spre a putea da ceva.

Din această cauză direcțiunea spitalului a ajuns să cerșească lemne, primind sub formă de împrumut 3 vagoane cu lemne dela Primăria Municipiului Arad.

Își poate oricine închipui, cât de insuficiente au fost aceste 3 vagoane pentru Spitalul județean, care este aproape plin cu oameni și consumă mai mult de o jumătate vagon cu lemne pe zi.

Atragem atențiunea D-lui Ministru al Resortului respectiv și D-lui Prefect al Județului de situația precară în care se află acest spital.

Răspuns la un interviu.

Ziarul maghiar „Arad Köz'öny” din Arad, în numărul dela 19 Decembrie a. c. publică un interviu al redactorului său, avut cu D-l Vasile Goldiș. Răspunsul, ce l' dă D-l Goldiș, că cauza pentru mizeria, ce dominează azi în țară, sunt liberalii. Chiar și redactorul maghiar a stat uimit, întrebându-l: Liberalii? D-l Goldiș a mai apăsător odată tonul, dar cu observarea că „și moștenitorii liberalilor, fiind: s'au prins de un lucru, de care nu sunt harnici. Conclude apoi D-l Goldiș, că numai partidul averescan cu șeful său, vor putea scoate țara la liman.

Va fi și puțină manevră în politică și în diplomație, — dar personalităților, cari voesc să se afirme de „marcanta”, nu li este permis să se contrazică în acțiunile lor. Vom constata, că: Dela ceiace spune D-l Goldiș, trebuie să crezi contrariul.

Dar să constatăm consecvența în acțiunile D-lui Vasile Goldiș.

În luna Octombrie a anului 1921, D-l Goldiș, ca persoană „marcantă” a partidului național, a convocat pe fruntașii politici din județul Arad, la o consfătuire, care s'a și ținut. Aici D-l Goldiș, în expozeul său de lămurire, între altele — ca concluzie-azis: *Noi ca partid național — ca să putem guverna — trebuie să colaborăm cu un partid, în care să avem încredere și ai căror conducători sunt cinstiți și devotați cauzelor românești, pentru că partidul nostru fără experiență, singur nu poate lua guvernarea, Spre acest scop, analizând partidele existente din țară, ne vom convinge: Cu marghilomanistii nu putem colabora, pentru că sunt germanofili, — cu averescanii, de prezent la putere, încă nu putem, pentru că Averescu a putut fi bun general, dar în politică e foarte slab, — cu țărăniștii iarăși nu putem, pentru că dela țărăniști până la comuniști, nu este decât un paș, Unicul partid de guvernament, cinstit și ferm în acțiunile sale, este partidul național liberal, care este un partid istoric, compus din cei mai destoinici bărbați. Brătienestii, Duca etc. etc, totalitatea luferi politici, cari au acționat fără preget pentru mărirea neamului românesc și pentru înfăptuirea idealului visat de moși-strămoși. Cu acest partid trebuie să colaborăm și Vă rog (adecă pe noi cei prezenți) să aderați la propunerea mea, ca să facem pactul de colaborare, pentru guvern, cu liberalii”. Iar noi, noi, încrezători în cuvântul D-lui Goldiș, am aderat, ba după atâtea aprecieri și cuvinte de laudă la adresa liberalilor, mulți ne-am înregistrat în partidul național liberal.*

Pentru caracterizare, amintim un episod interesant dela acela adunare D-l C. S., pe atunci deputat averescan (la putere) fiind prezent la adunarea noastră, azind vorbind așa cuvinte frumoase pentru liberali, s'a speriat că nu va mai ajunge deputat, dacă vine la guvern colaborarea liberalo-naționalistă, zic, D-l deputat C. S., în urma înțelegerii avute cu D-l Goldiș, se sui la masa prezidială, iar D-l Goldiș arătând cu mâna spre dânsul, cu glas sonor și cu voce vibratoare, ni-a zis: „Vedeți acest om, în acest moment, în fața noastră a tuturor, recunoaște că a făcut un păcat, când s'a înhamat în partidul averescan și acum recunoscându și mea culpa, se roagă și eu insist, ca să-l primim să se înscrie în partidul, care face colaborarea cu liberalii”. Asadar, D-l Goldiș a ră-

pădat pe fiul său de satana și fiindu-i ușa, l'a rebotezat.

Numai D-l Goldiș știe, dar în 1922 deveni cel mai mare dușman al liberalilor. Și ce ironie! D-l Goldiș în anul 1926, ca fracțiune a partidului național, colaborează la guvern cu foarte slabul Averescu. (Aceasta o face fără consenzul fostului său amic politic, Dr. Iustin Marșieu, care-l condamnă pentru luconsecvență). Ajuugând cu Averescu la guvern, D-l Goldiș îl stânge la piept pe acela de care-l lăpădase pe finul său, ba ce e mai mult îl sărută făcându-se și el averescan, fără ca să aibă și el adeziunea amicilor dela Arad.

ECCE HOMO!

Azi nu i se mai poate crede acelaia, care nu are nimic consecvent la activul său și care demult a încetat de a mai juca rol de personalitate. În gremiu mai merge cu ordine, cu cari se dispune salariațiilor, dar un neam întreg nu-l poate urma pe acela, care nu are o directivă constantă.

Cauzele, pentru că D-l Goldiș vorbește așa cum vorbește, sunt cu totuți altele, despre cari se va vorbi la timp oportun.

De încheiere:

Celce am fost la adunarea din 1921, am primit statul D-lui Goldiș, rămânând consecvenți formulei D-sale: „Unicul partid de guvernament, istoric, cinstit și ferm în acțiunile sale, este partidul național liberal, fund compus din cei mai destoinici oameni” și în vorba matale, D-le Goldiș.

Alfa.

Acum un an, pe vremea asta, îl auzeam pe d-l Madgearu rostind mironosot cuvinte cu înțelesuri complexe: Acesta e un „buget de ispășire” sau un „buget de mizerie”, dar la anul, vă făgăduim, după împrumut și stabilizare, vom veni cu un „buget de refacere”, consolidare, de ordine și deci de abandonță.

Nimic din toate sterpele promisiuni n'a rezistat tristei experiențe a unei guvernări inspirate de certe interne, indeciziuni și incapacități.

Plecarea d-lor G. G. Mironescu și Lugoșeanu la Haga.

Eri la prânz au părăsit Capitala, ducându-se la Paris, d-nii miniștrii G. G. Mironescu și I. Lugoșanu, împreună cu d. Tutuc consilier tehnic și Pavelescu șef de cabinet.

Dela Paris d-nii miniștri Mironescu și Lugoșeanu vor pleca împreună cu d. N. Titulescu la Haga unde reprezintă guvernul român la conferința generală a reparațiilor.

D-nii Mironescu și Lugoșeanu au fost conduși la gară de d-nii Iuliu Maniu, Virgil Madgearu și I. Răducanu, Ciolac Antici și Kuenzi Jjirski precum și de personalul superior al ministerului de externe și al președinției.

Informațiuni.

Intr'un interviu acordat ziarelor minoritare d-l Ștefan Cicio Pop, președintele Camerei, urmând exemplul stăpânilor să-l cari și-au pierdut complectamente capul, are o esire extrem de violentă împotriva partidului liberal. Ne vom mulțumi să răspundem că, înfăptuirile acestui partid liberal sunt mai presus de priceperea și aprecierile d-lui Cicio Pop în această materie. Și mai adăugăm că acela care trăește de pe urma băncilor liberale, este capul d-lui președinte al Camerei, și acela pe care băncile liberale l-au făcut om, acela este cel mai puțin chemat să facă criticele pe cari le-a făcut și să spue vorbele cari le-a spus.

Gestul președintelui Camerei pe românește se chiamă mitocănie.

*

În Monitorul Oficial No. 288 din 25 Dec. 1929 se publică „Legea pentru represiunea evaziunilor fiscale la contribuțiunile directe”. Articolul 5 al acestei legi dispune următoarele:

„Nici un act public, certificat sau sumă, nu se va elibera de către administrațiunile de stat, județ sau comună și nici la instituțiunile autonome, dacă contribuabilul nu va face dovada că a plătit impozitul global pe cel puțin 6 luni înainte”.

Cetățeni ai României-Mari beți și vă veseliți de binefacerile Guvernului Maniu!!

*

Proiectul de lege a presei prin care d-l Maniu vrea să dea dovadă de legalitatea regimului a stăruit furtună în toate cercurile profesionale. Astfel Asociațiunea presei a dat următorul comunicat:

„Comitetul Asociației Generale a Presei Române”, luând în cercetare proiectul de lege „pentru apărarea onoarei” își exprimă surprinderea că s'a pășit la alcătuirea lui cu organizațiunile de presă să fi fost avizate și consultate.

„În același timp comitetul se crede dator să atragă atențiunea tuturor membrilor Asociației că spiritul reactionar și inchiizitorial în care a fost conceput și redactat proiectul trădează intențiunea vădită de sugrumare a libertății presei etc.”

Iar mai departe:

„Protestând contra acestui atentat la libertatea scrisului, de care beneficiază în primul rând cetățenii țării, comitetul este hotărât se percedă la luptă de opărare și face apel la solidaritatea tuturor membrilor „Asociației”.

Sindicatul Ziariștilor examinând proiectul de lege declară că, „În fața proiectului unui asemenea legi a presei, Comitetul Sindicatului Ziariștilor declară că-l respinge cu tărie.

Iată cum se fac de răs oamenii zilei.

**RECLAMA
e sufletul
comerțului**